

מצותיה, פריש גלי, כל יהא לשחוק בין הגוים, ובין פריצי
 עמנו שרבו המלעיגים מכל קודש. עלינו לשבח לעדת
 החסידים, שהם אמיצי רוח, עושי דברו ביד רמה, ובפומבי,
 ועוד הם מגדלים בניהם לתורה ולעבודה כאבותיהם, רוממות
 אל בגרונם, ולשונם כחרב חדה להשיב להחפשים אל חיקם
 עשרת מונים בוז וקלון, ועל כל פשעים, תכסה אהבת ד' שכם.
 מא. זכורני לפני שלשים שנה בערך בהתישבי בפולין
 והחלתי למכור ספרי מר אבי ז"ל, עיקר פדיוני היה בבתי
 מדרשות של החסידים, שרובי הכתות שבהם הם בני תורה,
 והיו להוטים מאד לספרי מר אבי. ביחוד לספרי משנה ברורה
 שכפי מבטא שלהם הוא נחנך להם כמו לחם, וכמעט כל
 חסיד קנה ספרינו, אך לעומת זה, הייתי שבע רוגז מהם כמה
 פעמים, פשוט, כמה מהם יצאו לריב עמדי בחירופים,
 ובבזיון, לכמה גדולי עולם שבנו, ואם כי עניתי על חלומותיהם,
 ונצחתי אותם תמיד, אבל כמוכן, לא הוצאתי כל רוחי, ללמד
 אותם, ולהבינם בינה, כי אורח אנכי ביניהם, והם הרפים. ידע
 הקורא כי לא כימים האלה, ימי התקופה שלפני שלשים שנה,
 כי החסידות עמדה אז בתקפה, ורבו בה עוזי נפש [לפי
 לשון החסידים הוא עזות דקדושה].

והליטאים זה מעט התאחזו בפולין, ולא קרבו עוד
 זה לזה וכמעט לא הבינו איש שפת אחיו, וקרה, כי מר אבי
 בא לווארשא ובשאלו לפרנסתי, סיפרתי לו כי פודה אנכי
 בעיה, ובעיקר בשטיפלאך של חסידים, אמנם הודעתי לו
 צערי כי אצא כמה פעמים מהם, ופני פני להבים. מפני
 החרופים והגידופים והחשדות. בזכרונני, כי אמר לי: ווער
 הייסט דיר זיין א חכם, אונד גיין אין די שטיפלעך, איך
 האנדעל גיט מיט זיין, אונד דער פורא העלפט מיר ביין
 עולפ'סע יידען, איך האב פיינט צווא האפען ווינצחים. אמנם

דונמא מדרכי אבי זצ"ל

אח"כ דיבר טוב עליהם, ואמר, במשל, לפי הדין אם אחד רודף ^{אחר} אחר חבירו להרנו מצילים אותו בנפשו כלומר רודפין אחר הרודף, ולפי הדין אם בשעה שרודף אחרי הרוצח שיבר כליו ג"כ פטור, ועוד יותר שאפילו שיבר כלים של כל אדם ג"כ פטור, שאל"כ אין לך אדם שרודף, פי' כשהוא בהול א"א לו להשגיח ולהתבונן.

והנמשל הוא, כי מאת ד' היתה זאת להותיר לנו את התסידים בימינו אלה, מיר זיינען שלימעזאלניקעס, מיר באהאלטען זיך אין דיא לעכער און דיא חפשים שוכחי אלקים, טוען וואס זיי ווילען, דיא חסידים לאָוען זיך ניט, ובכמה מקומות ידם על העליונה און פארטרייבען דיא אפקורסים, מוזן כי מן השמים, נטעו בהם אמן רוח, וגם עזות ללחום מלחמת ד', אמת, מתוך רתחות לבם, פונעין כמה פעמים באנשים ישרים, שאינם ניכרים להם, אבל מי גרע זאת מרודף ^{אחרי} ששיבר כלים של כל אדם, מחמת בהילותו שהוא פטור, וע"כ צריך לקבל, ולא לשטום אותם.

מב. פעם שמע שמדברים על אודת התסידות והמגרעות שיש בהם, ולא נחה דעתו, וסיפר להם מעשה איך שבימי הגאון ר' חיים מוואלזין היה בעירו בעה"ב אחד, שלמד תמיד, ואמרו עליו שחזר כבר על הש"ס כמה פעמים, והוא בקי כמעט בו, והידרו הגאון ר"ח בקימה כשנכנס, והיו אז בישיבת ר' חיים, אברכים גדולי תורה, ושחקו כשקם רבם בפני הפע"ב הלז, באמרם, בפני מי קם רבינו, אם בקי הוא במלות, אבל בכמה מקומות אינו מבין הפשט, וענה להם רצם ר"ח. יש שני ש"ס, ש"ס אחד הוא דפוס אמשטרדם, יקר מאד, הן במראיתו הן בהגהות ותיקונים רבים שיש בו, ויש ש"ס זולצבאך, עליו, אינם בהירים כ"כ, גם נמצא בו